

Радинський Сергій

кандидат економічних наук
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Левицький Віталій

доктор історичних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Serghiy Radynskiy

PhD (Economics)
Associate Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Vitalii Levytskyi

Doctor of Sciences (History), Docent
Associate Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ INNOVATIVE ACTIVITIES IN THE TERNOPIL REGION

Розвиток інноваційних процесів в Україні є принципово важливим для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки. Освіта, наука та інновації стають сьогодні найбільш визначальними сферами розвитку суспільства та держави. Стрімкі темпи науково-технічного прогресу та загострення конкуренції на сучасних глобалізованих ринках однозначно визначають пріоритетність інноваційного шляху розвитку економік, регіонів, галузей та окремих підприємств. Проблема забезпечення сталого розвитку економіки регіонів та України загалом визначає основні напрямки державної політики на регіональному рівні, а саме збереження і розвиток науково-технічного, технологічного і виробничого потенціалу та випереджаючого зростання виробництва наукоємної продукції. Загострення конкуренції на ринках створює нові стимули для пошуку можливостей підвищення ефективності виробництва, що змушує розробляти і впроваджувати інноваційні продукти і технології як передумову підвищення ефективності виробництва всіх суб'єктів ринку.

Досліджуючи інноваційну активність Тернопільської області у 2015-2021 роках необхідно відмітити те, що вона збільшилася. У 2015 році частка підприємств, що впроваджували інновації, у загальній кількості підприємств області складала 17,4 %, у 2019 році цей показник зріс до 28,9 %, а у 2021 році значення показника становило 29,8%. Частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції у 2021 році становила 1,1 % та зменшилась на 1,9 відсоткового пункту у порівнянні з аналогічними показниками 2015 року [1].

У 2019 році інноваційною діяльністю у промисловості в області займалися 29 підприємств, що становить 29,9 % промислових підприємств. Тернопільська область посідає 1 місце в Україні серед регіонів за часткою інноваційно активних підприємств.

У 2019 році на інновації підприємства області витратили 268 млн гривень (13 місце по Україні), у тому числі на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення – 262,3 млн гривень (97,9 %), на внутрішні та зовнішні науково-дослідні розробки – 3,9 млн гривень (1,4 %) та на інші роботи, пов'язані зі створенням та впровадженням інновацій (інші витрати) – 1,8 млн гривень (0,7 %).

У Тернопільській області у 2019 році впроваджено 46 найменувань інноваційних видів продукції (на 17,9 % більше у порівнянні з 2017 роком), з яких 19 – нових або вдосконалених видів машин, обладнання.

Кількість упроваджених у виробництво нових технологічних процесів становила 34, з яких 8 – нових або суттєво поліпшених маловідходних, ресурсоберігаючих. У 2019 році 12 підприємств області, які здійснювали інноваційну діяльність, реалізували інноваційної продукції на 153,4 млн гривень, що складає 0,9 % до загального обсягу реалізованої промислової продукції.

Значна кількість підприємств (52,8 %) реалізувала продукцію, що була новою виключно для підприємства, на суму 80,9 млн гривень [2].

Серед чинників, що стримують інноваційну діяльність, більшість підприємств Тернопільської області визнають недостатність її державного фінансування та відсутність чіткої системи державного регулювання інноваційних процесів як на рівні держави, так і на рівні регіонів. Питання комерціалізації наукових розробок на сьогодні не завжди є основним пріоритетом науковців. Можливість реального впровадження інновацій вони сприймають як віддалену та нереальну перспективу. Таке сприйняття інноваційної діяльності суттєво знижує практичне спрямування наукових і науково-технічних праць.

Серед інших проблем, які стримують інноваційний розвиток у Тернопільській області, є наступні: - недостатня поінформованість про міжнародні ринки; - проблеми захисту прав інтелектуальної власності; - недостатній рівень підготовки керівників підприємств у галузі інноваційного менеджменту; - надмірна декларативність державних інноваційних проектів; - складна процедура отримання ліцензій і дозволів для застосування інноваційних технологій, сертифікації інноваційної продукції.

Комплексне розв'язання проблем функціонування та розвитку промислового сектору економіки Тернопільської області передбачає проведення структурної модернізації промисловості у напрямку збільшення частки високотехнологічних видів діяльності в обсягах виробництва, задоволення потреб внутрішнього ринку у продукції вітчизняного виробництва.

Вирішення проблемних питань інноваційного розвитку Тернопільської області неможливе без реалізації ключових завдань стратегії розвитку економіки області, яка повинна передбачати: впровадження інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки, орієнтованої на стимулювання інвестицій в людський капітал, впровадження енерго- і ресурсозберігаючих технологій, технічну модернізацію виробництв та освоєння випуску нових видів конкурентоспроможної продукції; розбудову системи інституційного забезпечення довготривалих інвестиційних процесів, у тому числі створення технопарків, бізнес-інкубаторів, консалтингових та інформаційних систем, суб'єктів інфраструктури фондового ринку, пенсійних, страхових та інвестиційних фондів; покращення територіальної структури розміщення і розвитку продуктивних сил області, вирівнювання диспропорцій у розвитку окремих галузей і районів області, в першу чергу через стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу та використання конкурентних переваг; включення Тернопільщини у європейську мережу транспортної, інформаційної та освітньої інфраструктури; повномасштабне використання ресурсних та геополітичних переваг області, вкладання бюджетних коштів у розвиток соціальної, виробничої і транспортної інфраструктури.

Перелік використаних джерел:

1. Державна служба статистики Тернопільської області. URL: <http://www.te.ukrstat.gov.ua/statinfoDP.html> (дата звернення до ресурсу 13.03.2023 року)
2. Стратегія розвитку Тернопільської області та план заходів із їх реалізації у 2021-2023 рр. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2021/02/strategiya-rozvytku-ternopilskoyi-oblasti-na-2021-2027-roky.pdf> (дата звернення до ресурсу 13.03.2023 року)